Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 55, Aralık 2021, s. 317-335

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER>.

Dr. Öğr. Üyesi Eda NAZLIMOĞLU

Düzce Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Bölümü

edanazlimoglu@gmail.com

MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA YAZMA DERSİ ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE MODELLERİNE YÖNELİK YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALAR

Özet

Bu araştırmada Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yapılmış, Müziksel İşitme Okuma Yazma (MİOY) alanına ilişkin öğretim yöntemleri ve modelleri konusunda deneysel bir çalışma yürütmüş olma niteliğine sahip lisansüstü tezlerinin ve MİOY derslerinde kullanılabilecek etkili öğrenme yöntem ve modellerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örnekleminde yer alan tezlerin deneysel uygulamalarının lisans düzeyinde olması sınırlılık olarak belirlenmiştir. Araştırma betimsel ve nitel özelliktedir. Araştırma sonucunda lisans düzeyinde deneysel uygulama yapılmış MİOY alanına ilişkin yüksek lisans tez çalışması bulunmazken, doktora düzeyinde on tane araştırma bulunduğu belirlenmiştir. MİOY derslerinde kullanılan genel öğretim yöntemlerinden bilgisayar destekli öğretimin öğrenmeye olumlu katkıları olduğu ve alana ilişkin öğretim modellerinden ise moveable do metodunun, atonal çalışmaların, eşlikli solfej çalışmalarının ve makamsal dizilere dayalı modelin etkili öğrenmelere destek olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Müziksel işitme okuma yazma, öğretim yöntemi, öğretim modeli, lisans üstü çalışma

GRADUATE STUDIES ON MUSICAL HEARING READING WRITING LESSON TEACHING METHODS AND MODELS

Abstract

In this research, it was aimed to determine the postgraduate theses that were written between 2000-2020 in Turkey, which had the qualification of carrying out an experimental study on teaching methods and models in the field of Musical Hearing, Reading and Writing (MIOY) and effective learning methods and models that could be used in MIOY lessons. A limitation was determined that the experimental applications of the theses in the sample of the research were at the undergraduate level. The research is descriptive and qualitative. As a result of the research, it was determined that there were ten researches at the doctoral level, while there was no master's thesis on the field of MIOY, which was experimentally applied at the undergraduate level. It was concluded that computer-assisted teaching, which is one of the general teaching methods used in MIOY lessons, has positive contributions to learning and that the ‘moveable do’ method, atonal studies, accompaniment solfege studies and the model based on modal scales which are among the teaching models related to the field, support effective learning.

Keywords: Musical hearing reading writing, teaching method, teaching model, postgraduate study

Müziksel İşitme Okuma Yazma (MIOY) dersi ülkemizde müzik eğitimi veren kurumların çoğunda lisans düzeyinde temel alan dersi olarak yer almaktadır. Söz konusu ders bu isimle anılmakla birlikte, zaman içinde ve farklı bölümlerin öğretim programlarında Müzik Teorisi, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi, Müziksel İşitme Okuma, Batı Müziği Solfej ve Nazariyatı, Solfej Eğitimi olarak da isimlendirilmiştir. Bu çalışma kapsamında ders bundan sonra MIOY dersi olarak adlandırılacaktır.

MIOY dersi isimlendirilmesinden de anlaşılacağı gibi kapsamında müziksel işitme, müziksel okuma, müziksel yazma ve müzik teorisinin yer aldığı her biri kendi içerisinde derinleşen ve zenginleşen alt alanlara sahip mesleki müzik eğitiminin önemli bir alan dersidir.

Müziksel işitme, içerisinde seslerin yüksekliğini ya da uzunluğunu, seslerin birbirine uzaklığı olarak tanımlanan aralıkları, giderek kurallaşmış yapısıyla oluşan dikey ses kümeleri olan akorları, yatay ses dizilimleri olan ezgileri, farklı ritmik, melodik ve armonik yapıları duyma, algılama ve adlandırma olarak tanımlanabilir. Kişinin algılama şekline göre müziksel işitme yeteneği literatürde yaygın olarak kullanılan sınıflandırmaya göre, bölgesel (yaklaşık), bağıl – göreceli (rölatif) veya mutlak – salt (absolüt) işitme olarak adlandırılan üç gruptan birine ait olarak değerlendirilir.

Müziksel okuma denildiğinde ilk akla gelen solfej okuma, en yaygın tanımıyla sesleri adları, yükseklikleri, süreleri ile hız ve gürlük özelliklerine de dikkat ederek okumadır. Fakat elbette bu

tanımın ötesinde nitelikli bir müziksel okuma becerisi için teorik açıdan gerekli bir hazır bulunuşluk ve sağlam bir müziksel işitme algısına ihtiyaç bulunmaktadır.

Özgür ve Aydoğan (2006: 4) müziksel okumanın farklı biçimlerde yapılabileceğini belirterek “bona (ritimsel okuma), deşifre okuma, tek ya da toplu okuma, tek sesli ya da çok sesli okuma, eşlikli ya da eşiksiz okuma, farklı anahtarlarda (sol, fa vb.) okuma, tonal ya da makamsal okuma, sesli ya da sessiz okuma vb.” çeşitlerine işaret etmişlerdir.

MİOY dersinin önemli alt alanlarından biri olan müziksel yazma alanı dersin teorik bilgi, işitme ve okuma alanlarına hakimiyet ile birlikte gelişen, dinlenen/duyulan sesleri müzik yazısına dökmeyi ve/veya zihinde tasarlanan müziği notalara dökmeyi içeren alandır. Müziksel yazma etkinliği ritmik yapılar, melodi takibi, müziksel hafıza ve tonalite bilgisi gibi pek çok müziksel beceriyi aynı anda kullanmayı gerektirir. Dolayısıyla bir müzisyenin müziksel yazma becerisinin gelişmesi müziği daha dikkatli dinleme/algılama ve müziğin öğelerini tanıma konusunda yetkinliğinin göstergesidir.

Aydoğan ve Özgür’de (2015: 5) “Müziksel yazma, başından bu yana iç duyuş (kulak) eğitiminin önemli bir parçası olmuştur. Çünkü duyulan müziğe anlam verebilmeyi, sesleri düzene koyabilmeyi en iyi öğretene ve ölçen yöntem budur” ifadeleriyle bu görüşü desteklemektedir.

MİOY dersinin bir diğer alt alanı olan müzik teorisi alanı ise müziğin teorik alt yapısının öğretilmesi çalışmaları kapsamaktadır ve bu yönüyle hem dersin diğer alt alanlarına hem de mesleki müzik eğitiminin tüm derslerine/alanlarına temel oluşturmaktadır. Bu alan nota yazısı, aralık ve akor bilgisi, müzikte kullanılan terimler, şekiller, tonalite bilgisi, modülasyon, alterasyon, transpoze, çok seslilik vb. şekilde genişletilebilecek pek çok teorik bilgiyi kapsamaktadır.

MİOY dersi tüm bu alt alanları göz önünde bulundurduğunda içerik açısından oldukça kapsamlı, zengin ve etkili bir alan dersidir. Babacan ve Albuz’da bu görüşü aşağıdaki ifadeleriyle desteklemektedir:

“İşitme eğitimi müzik eğitiminin önemli bir bölümüdür. İşitme yeteneği, öğrencinin özel çalışmalarla ve zaman içerisinde geliştirebileceği, öğrencinin çaldığı enstrümanında gelişimi için bile hâkim olması gereken, işitme eğitiminin öğeleri olan solfej, bestecilik, düzenleme yapmak, notaları, aralıkları, dizileri ve akorları tanıyıp, ayırt edebilmek gibi pek çok beceriyi kapsar. Bu yüzden müzik eğitimi veren tüm kurumlarda farklı yoğunluklarda ve içeriklerle işitme eğitimi dersine yer verilmektedir” (Babacan, 2015, s. 25).

“Müziksel İşitme Okuma Yazma dersi uygulamalı (çalgı, koro, orkestra vb.) derslerin tümünün, teorik (armoni, kontrapunk, müzik biçimleri vb.) derslerin ise birçoğunun ön koşuludur. Bu alandaki gecikmiş bir başarı, diğer alanlardaki eğitimin hızını kesmekte ve onların da başarısını engellemektedir” (Albuz, 1996: 193).

Kapsamı bu kadar zengin ve önemi de oldukça yüksek olan MİOY dersinin alan eğitimcilerince etkili şekilde işlenmesi elbette kaçınılmaz bir gerekliliktir. Dersin hem teorik konularının hem de uygulamalı içeriğinin zenginliği nedeniyle ders süresinin etkin kullanılması oldukça önemlidir. Bu etkin kullanım için de elbette eğitimcilerin doğru ve en işlevsel öğretim yöntemlerini seçmeleri gereklidir. Bir öğrenme ortamında seçilen öğretim yöntemi ya da modeli öğrencilerin başarısına etki eden önemli faktörlerdendir. Araştırmada ülkemizdeki MİOY

derslerinde kullanılan ve kullanılabilecek öğretim yöntem ve modellerinin belirlenmesi fikrinden hareketle, MİOY alanına yönelik yapılan lisansüstü tez çalışmaları kanalıyla durum tespiti yapılması hedeflenmiş, araştırmalarda hangi sonuçlara ulaşıldığı ve MİOY dersi için etkili öğretim yöntemlerinin neler olabileceği gibi sorular çalışmanın ana çıkış noktasını oluşturmuştur. Araştırma aşağıdaki iki problem cümlesi üzerinden şekillendirilmiştir.

Ülkemizde Müziksel İşitme Okuma Yazma alanında yapılan lisansüstü çalışmalarda farklı öğretim yöntemlerinin ve modellerinin kullanımına ilişkin ulaşılan sonuçlar hangi yöndedir?

Müziksel İşitme Okuma Yazma derslerinin kazanımlarına, hedeflerine ulaşmak için kullanılabilecek etkili öğretim yöntemleri ve modelleri nelerdir?

Araştırmanın alt problemleri ise şöyle belirlenmiştir:

1. Alt Problemler

- MİOY alanı öğretim yöntemleri ve modellerine ilişkin yapılan yüksek lisans tezleri hangileridir?
- MİOY alanı öğretim yöntemleri ve modellerine ilişkin yapılan doktora tezleri hangileridir?
- MİOY alanı öğretim yöntemleri ve modellerine ilişkin yapılan lisansüstü tezleri doğrultusunda öğretim süreçlerinde kullanılabilecek pozitif etkisi belirlenen öğretim yöntemleri nelerdir?

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın öncelikli amacı, ülkemizde Müziksel İşitme Okuma Yazma, Müzik Teorisi, Batı Müziği Teorisi, Batı Müziği Solfej ve Nazariyatı gibi çeşitli isimlerle adlandırılmakta olan müzik alanının önemli ve temel derslerinden biri olan söz konusu derste daha nitelikli öğretim ortamları sunulabilmesi için hangi öğretim yöntemlerinin kullanımının nasıl bir etki yarattığını belirlemektir. Bu doğrultuda MİOY alanına ilişkin ülkemizde yapılan lisans üstü tezler incelenerek hem bu alanda öğretim yöntemleri ve modelleri sınırları çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalarla ilgili durum saptaması yapmak hem de bu dersin eğitim süreçlerinin daha etkin olmasına yönelik öneriler geliştirmesi amaçlanmıştır.

3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan üniversitelerdeki çeşitli enstitülerin müzik bölümlerinde yapılmış olan MİOY alanına ilişkin lisans üstü tezler oluşturmaktadır. Örnekleme ise bu çalışmalar içerisinde 2000-2020 yılları arasında tamamlanmış olan, Yüksek Öğretim Kurulu tez veri merkezinde erişime izinli olarak yer alan, MİOY dersine ilişkin öğretim yöntemleri ve modelleri konusunda deneysel bir çalışma içeren niteliğe sahip ve araştırmacı tarafından çalışma sürecinde ulaşılabilen yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır.

4. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

Müziksel İşitme Okuma Yazma alanında, 2000-2020 yılları arasında tamamlanarak Yüksek Öğretim Kurulu tez veri merkezinde erişime açık olarak yerini almış, MİOY alanına ilişkin öğretim yöntemleri ve modelleri konulu ya da kapsamlı, özellikle araştırmacı tarafından belirlenen uygulaması lisans düzeyinde gerçekleştirilmiş deneysel çalışma olma kriterini taşıyan yüksek lisans ve doktora tezleri ile sınırlıdır.

Bulgular bölümünde yer alan tüm tezlerin sadece makalenin konusu ile ilgili olan yönlerine ve sonuçlarına yer verilmiştir. Anlatımlar tezlerin tüm kapsam ve sonuçlarını yansıtmamaktadır.

5. Yöntem

Araştırma var olan bir durumu olduğu şekliyle tanımlayıcı niteliğe sahip olduğundan dolayı tarama modelindedir. Bu yönüyle betimsel ve nitel bir çalışmadır. Ulaşılan bulgular araştırmacı tarafından değerlendirilerek belirlenen ölçütler doğrultusunda kategorize edilmiş ve çalışmanın akışında sunulmuştur.

6. Verilerin Toplanması

Araştırmanın kapsamında yer alacak lisansüstü çalışmaların belirlenmesi için Yüksek Öğretim Kurulu tez veri merkezinde MİOY alanına ilişkin olarak çeşitli anahtar sözcüklerle tarama yapılarak öncelikli olarak evrende yer alan lisansüstü tezler belirlenmiştir.

Devamında araştırmanın amacına uygun olarak MİOY alanında kullanılabilecek öğretim yöntemleri ve modelleri ile ilişkili olan ve çalışma özelinde incelenecek olan yüksek lisans ve doktora tezleri tespit edilmiştir. Bu tespit sırasında araştırmanın amacına uygun sonuçlara ulaşmada daha etkili olacağı düşünüldüğü için çalışmaların deneysel araştırmalar olması kriteri göz önünde bulundurulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1. MİOY Alanı Öğretim Yöntemleri ve Modellerine İlişkin Yapılan Yüksek Lisans Tezleri

Tezin Adı	Tezin Yazarı	Tezin Yapıldığı Üniversite	Yayınlanma Yılı
-	-	-	-

İlgili alan yazın incelendiğinde araştırmanın kriterleri ve sınırlılıkları içerisinde yer alan lisans düzeyinde deneysel araştırmaya dayalı olma özelliği taşıyan bir yüksek lisans tez çalışmasının bulunmadığı belirlenmiştir.

Tablo 2. MİOY Alanı Öğretim Yöntemleri ve Modellerine İlişkin Yapılan Uygulaması Lisans Düzeyi Dışında Gerçekleşmiş Olan Yüksek Lisans Tezleri

Tezin Adı	Tezin Yazarı	Tezin Yapıldığı Üniversite	Yayınlanma Yılı
Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında Başlangıç Eğitiminde Uygulanan Müziksel İşitme Okuma Yazma Eğitiminde Kullanılan Kaynaklarla İlgili Uzman Görüşleri ve Görüşler Doğrultusunda Deneysel Bir Çalışma	M. Serkan Erçakır	Gazi Üniversitesi	2007

Solfej Öğretim Yöntemlerinin Bando Okullar Komutanlığı 9. Sınıf Müziksel İşitme Okuma Yazma Derslerinde Kullanılabilirliği	B. Metehan Öztürk	Gazi Üniversitesi	2010
Diyapazonun Mutlak İşitmeye Etkisi	Çağla Serin	Gazi Üniversitesi	2013
Müziksel İşitme Okuma Yazma Derslerindeki Makamsal Dizilerin Öğretiminde Sefai Acay Yaklaşımının Kullanılabilirliği	Filiz Yıldız	Afyon Kocatepe Üniversitesi	2013
Askeri Bando Okullarında Türk Halk Müziği Ezgilerinden Oluşturulan Solfej ve Dikte Uygulamalarının Müziksel Algılama ve İşitmeye Katkı Durumu	Murat Çelebi	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2013
Eğitsel Oyunlarla Desteklenen Dikte Etkinliklerinin Öğrencilerin Dikte Becerilerine Etkisinin İncelenmesi	S. Deniz Baştuğ	Erciyes Üniversitesi	2015
Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi	Tolga Ürün	Afyon Kocatepe Üniversitesi	2015
Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersi Öğretiminde Müzik Teknolojileri Uygulamalarının Başarıya Etkisi	Barış Hardal	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	2018

Tablo 1’de araştırma kapsamına giren bir yüksek lisans çalışması bulunmadığı görülmekle birlikte çalışmanın niteliğine katkıda bulunacağı düşünülerek deneysel uygulaması farklı bir öğretim kurumunda ve basamağında (genellikle Güzel Sanatlar Lisesi ya da Askeri Bando Okulları gibi) gerçekleştirilmiş olan tezler yukarıda tablo 2’de verilmektedir. Tabloda belirtilen tezler bilgi amaçlı verilmekle birlikte çalışmanın sınırlılıkları dışında kalmasından dolayı bulguları çalışma kapsamında sonuçlara dahil edilmemiştir.

2. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2. MİÖY Alanı Öğretim Yöntemleri ve Modellerine İlişkin Yapılan Doktora Tezleri

Tezin Adı	Tezin Yazarı	Tezin Yapıldığı Üniversite	Yayınlanma Yılı
Aktif Öğrenmenin Müzik Teorisi Dersine İlişkin Akademik Başarı, Tutum, Özyeterlik Algısı ve Yüklemeler Üzerindeki Etkileri	Esin Uçal Canakay	Dokuz Eylül Üniversitesi	2007
Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi	Hakan Bağcı	Marmara Üniversitesi	2009
Moveable-Do Metodunun Lisans Öğrencilerinin Dikte Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi	Özlem Özaltunoğlu	İnönü Üniversitesi	2011
Kulak Eğitimi Derslerinde Makamsal Türk Müziği Dizilerinden Yararlanmaya Yönelik Bir Model Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi	Faruk Yıldırım	Selçuk Üniversitesi	2012
Müziksel İşitme Eğitiminde Kullanılan İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Kaygı ve Başarısına Etkisi	Gökhan Öztürk	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2012
İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Dayalı Çoksesli Solfej Uygulamalarının Müziksel İşitme Okuma Yazma ve Koro Ders Başarılarına Etkisi	Engin Gürpınar	İnönü Üniversitesi	2014
Ezgisel Dikte Çalışmalarında Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrenci Başarısına Etkileri	Yusuf Özgül	Gazi Üniversitesi	2016
Solfej Eğitiminde Görsel ve İşitsel Uygulamaların Müziksel Okuma Becerisine Etkisi	Levent Ünlü	İnönü Üniversitesi	2019
Atonal Çalışmaların Müziksel İşitme	Mehmet	İnönü Üniversitesi	2019

Okuma ve Yazma Becerilerine Etkisi	Güneş Açıkgöz		
Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersinde Çevrimiçi Uygulamaların Akademik Başarıya ve Tutuma Etkisi	Merve Soycan	Necmettin Erbakan Üniversitesi	2019

Tablo 2’de araştırma kapsamında yer alan doktora tezleri görülmektedir. Çalışma kapsamında belirlenen on doktora teziyle ilgili veriler araştırmanın tamamlanma yılına göre sırayla aşağıda belirtilmektedir.

Uçal Canakay 2007 yılında yayınladığı “Aktif Öğrenmenin Müzik Teorisi Dersine İlişkin Akademik Başarı, Tutum, Özyeterlik Algısı ve Yüklemeler Üzerindeki Etkileri” başlıklı doktora araştırmasında, Müzik Teorisi dersinin öğretim sürecinde geleneksel öğretim yöntemleri ve aktif öğrenme yöntemlerinin akademik başarı üzerindeki etkilerini karşılaştırmıştır. 2006-2007 öğretim yılında Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. sınıfında öğrenim gören yirmi altı öğrenci ile on dört hafta süren ön test-son test kontrol gruplu deneysel desenli bir araştırma yürütmüştür. Araştırma (Uçal Canakay, 2007: 55) “aktif öğrenme tekniklerinden sunuş yoluyla öğretme, top taşıma ve şiir yazma; aktif öğrenmede kullanılan öğretimsel işler ve taktiklerden kavram haritası, reklam hazırlama, slogan bulma ve çalışma yaprağı; işbirlikli öğrenme tekniklerinden birleştirme ve birlikte sorulmuş birlikte öğrenelim; müzik eğitiminde kullanılan aktif öğrenme yaklaşımlarından heykel oluşturma, ritim orkestrası, müziksel yaratma ve dans ile sınırlandırılmıştır.” Çalışma kapsamında yer alan müzik teorisi dersi konuları ise şöyle belirlenmiştir.

- Nota ve sus değerleri, anahtarlar ve geçici değiştirici işaretler
- Notasyonu tamamlayıcı işaretler ve diatonik gamlar
- Basit aralıklar ve oktav katlı aralıklar, aralıkların sınıflandırılması, uyumlu ve uyumsuz aralıklar ve aralıkların çevrimi
- Tonalite, majör-minör gamlar, transpozisyon, kromatik ve anarmonik gamlar
- Transpozisyon, kromatik ve anarmonik gamlar
- Ölçüler, basit, bileşik ve karma ölçüler, senkop ve ters zamanlama
- Hız, nüans, aksanlama ve karakter terimleri
- Abanti, grupetto, tril ve mordandan oluşan süsleyici notalar
- Doğuşkanlar, üç sesli akorlar, esas dereceler ve yan dereceler, üç sesli akorların sınıflandırılması ve üç sesli akorların şifrelenmesi
- Uyumlu ve uyumsuz armoni, dört sesli akorlar, armonize çalışmalarında kullanılan ses sınırları ve akorların serimleri
- Akor seslerinden birinin katlanması, akor seslerinden bazılarının atılması, ortak sesi olan akor bağlantıları, ortak sesi olmayan akor bağlantıları

Araştırma sürecinin sonucunda uygulanan başarı testi sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yani geleneksel yöntemlerin ve aktif öğrenme yöntemlerinin öğrenci başarısında benzer şekilde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte Uçal Canakay (2007: 166) “araştırmanın deney aşaması boyunca deneklerin haftada iki saatlik Müzik Teorisi dersine ek olarak araştırmacının girdiği

derslere de katılmalarının araştırma sonucunu büyük oranda etkilediğinin düşünüldüğünü” belirtmektedir.

Bağcı 2009 yılında yayınlanan “Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi” başlıklı doktora araştırmasında, Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okumakta olan toplam otuz üç kişiden oluşan lisans 1. sınıf öğrencileri ile Müziksel İşitme Okuma Yazma dersi içerisinde on dört haftalık bir deney süreci yürütmüştür. Deney grubunun ders süreçlerindeki teorik konuları ve solfej okuma esnasında parçaların fonksiyonlarını duyurarak, hem dersin daha çok sesli ve daha işitsel bir nitelik kazanmasını hem de bu yöntemle eşlik desteğinin öğrencilerin müziğe yönelik temel donanımlarına, müzikal işitme yetilerine ve başarı düzeylerine etkisini belirlemeyi hedeflemiştir. Dersin uygulama kapsamındaki içeriği iki diyez ve iki bemollü tonlara kadar deşifre ve dikte, iki ses duyma ve üç ses duyma-tanımlama çalışmalarından oluşmuştur. Verilere araştırmacı tarafından geliştirilen solfej başarı testi ile ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda eşlik desteği verilen deney grubu öğrencilerinin iki ve üç ses işitme, dikte ve solfej puanlarında anlamlı bir artış olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla deney grubu öğrencilerinin başarıları istatistiki olarak anlamlı bir artış gösterirken, kontrol grubunda anlamlı bir artış bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özaltunoğlu 2011 yılında yayınladığı “Moveable-Do Metodunun Lisans Öğrencilerinin Dikte Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi” başlıklı doktora araştırmasında 2010-2011 eğitim öğretim yılında Müzik Bölümü 1. sınıfında okumakta olan 38 öğrenci ile on iki haftalık (haftada dört ders saati) deneysel süreç yürütmüştür. Özaltunoğlu (2011: iii) “dikte eğitimini, bağıl işitme becerisine sahip bireylere tonal hiyerarşiye dayanan aktarımlı sayı sistemiyle uygulamanın, lisans düzeyindeki öğrencilerin dikte yazma becerilerinin geliştirilmesinde ne ölçüde etkili olduğunu” belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma sürecinde deney grubu aktarımlı do, kontrol grubu ise sabit do yöntemiyle tek sesli dikte eğitimlerini sürdürmüşlerdir. Deney grubuna majör dizi içerisindeki alt ve üst tetrakortların yapısını ve majör dizinin seslerini tanıyarak yerlerini bulabilme, çalınan ezgide temel sesi bulabilme, basit ve birleşik ölçülerde tartım diktesi yazabilme, başlangıçta majör dizinin 1., 3., 5. ve 8. derecelerinden yola çıkarak ve giderek basit ölçülerde dizinin tüm derecelerinde dikte yazabilme, aynı şekilde birleşik ölçülerde dizinin tüm derecelerini içeren ve 3. ve 6. derecenin pestleştirildiği dikteler yazabilme konuları öğretilmiştir. Araştırma sonucunda aktarımlı do yöntemi ile çalışan öğrencilerin öğrenmelerinde anlamlı bir artış olduğu ve sabit do yöntemi ile çalışan öğrencilere göre dikte yazma konusunda daha başarılı oldukları bulgularına ulaşılmıştır.

Yıldırım 2012 yılında yayınlanan “Kulak Eğitimi Derslerinde Makamsal Türk Müziği Dizilerinden Yararlanmaya Yönelik Bir Model Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi” başlıklı doktora araştırmasında kulak eğitimi dersini yürütmekte olan en az on yıllık tecrübe sahibi on bir öğretim elemanı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmiş ve ulaşılan veriler doğrultusunda öğretim modeli geliştirmiştir. Çalışma konu olarak rast, hüseyini ve kürdi makamları içerisinde deşifre solfej okuma, tartım okuma, armonik aralık ve dikte yazma boyutlarını içermiştir. Araştırmada kontrol grubu bulunmamakta, sadece deney grubunun ön test son test puanları ile modelin öğrenmeye etkisi ölçülmektedir. Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünde 2009-2010 eğitim öğretim yılında lisans 1. sınıfta okumakta olan 15 öğrenci ile on dört haftalık süre ile geliştirilen modeli uygulamaya yönelik gözlemci eşliğinde gerçekleşen deneysel süreç sonucunda dersin kapsamı dahilinde olan deşifre solfej okuma, tartım uygulamaları, armonik aralık ve dikte yazma gibi alt becerilerin tümünde öğrenci başarısının

anlamli şekilde geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. Böylelikle işitme eğitiminde makamsal uygulamaların etkisi ortaya konulmuştur.

Öztürk 2012 yılında yayınladığı “Müziksel İşitme Eğitiminde Kullanılan İşbirlikli ğrenme Yönteminin ğrenci Kaygı ve Başarısına Etkisi” başlıklı doktora araştırmasında, işbirlikli öğrenme yönteminin müziksel işitme eğitimi derslerinde ğrenci başarısına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma 2010-2011 eğitim ğretim yılında Müzik ğretmenliği Anabilim Dalında lisans eğitimlerinde Müziksel İşitme-Okuma-Yazma IV dersini almakta olan toplam otuz yedi ğrenci ile deneysel olarak gerçekleştirilmiştir. Sekiz haftalık uygulama süreci müziksel işitme eğitiminin müzik teorisi ve işitsel algı/müziksel yazma boyutlarından oluşmuştur. Araştırma kapsamındaki konular yedili akorlar ve dominant yedili akoru, modülasyon, 4 diyezli majör tonalitede, mi majör tonalitesinde işitme ve yazma, dört diyezli minör tonalite, do diyez minör tonalitesinde işitme ve yazma, hicaz ve zirgüleli hicaz makamı, nikriz makamı, makamsal yapılar da işitme okuma yazma ve yaratma çalışmaları, dört bemollü minör tonalite, ss notalarıdır. Belirtilen konular dahilinde tonal ve makamsal yapıda etütler ve eserler kullanılmıştır. Kontrol grubunda sunuş yoluyla ğretim tekniği kullanılırken deney grubunda işbirlikli öğrenme yönteminin, ‘ğrenci takımları- başarı bölümleri tekniği’ kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen ‘müzik teorisi’ ve ‘müziksel yazma (dikte) testleri’ kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda müzik teorisi ve müziksel yazma açısından işbirlikli öğrenme yöntemi öğrenme açısından etkili sonuç göstermekle birlikte geleneksel öğrenme yönteminden daha avantajlı bir sonuç oluşturmadığı belirlenmiştir.

Gürpınar 2014 yılında yayınladığı “İşbirlikli ğrenme Yöntemine Dayalı oksesli Solfej Uygulamalarının Müziksel İşitme Okuma Yazma ve Koro Ders Başarılarına Etkisi” başlıklı doktora araştırmasında, işbirlikli öğrenme yöntemi ile gerçekleştirilen çok sesli solfej çalışmaları sürecinin MİOY dersinin tüm boyutlarına nasıl yansıdığının tespit edilmesini hedeflemiştir. Bu doğrultuda 2013-2014 ğretim yılında, İnönü Üniversitesi Müzik ğretmenliği Bilim Dalı lisans 3. sınıf öğrencilerinden oluşan kontrol grubu ile düz anlatım yöntemiyle dersler işlenirken, deney grubu ile on haftalık sürede “ğrenci takımları başarı bölümleri” tekniği doğrultusunda çok sesli ( ve dört sesli) solfej uygulamaları yapılmıştır. n test-son test kontrol gruplu tam deneme modeli deneysel yöntemi ile gerçekleştirilen araştırmada verilere “müziksel okuma performans testi” ve “müziksel yazma boyutu başarısı değerlendirme formu” ile ulaşılmıştır. Müziksel yazma boyutu ise ezgi diktesi, iki ses yazma,  ses yazma, dört ses yazma ve akor tamamlama çalışmalarını kapsamıştır. Araştırma sonucunda işbirlikli öğrenme yönteminin uygulandığı deney grubu ğrencilerinin MİOY alanı son test puanlarının ön test puanlarından çok daha yüksek olduğu, alan özelinde etki büyüklüğünün solfej alanında yüksek; müziksel işitme yazma, dört ses yazma ve akor tamamlama alanlarında ise orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu alana ilişkin; dikte,  ses, dört ses, çok ses yazma ve akor tamamlama alanlarında etki büyüklüklerinin yüksek düzeylerde ve pozitif yönde olduğu sadece iki ses yazma alanında etki düzeyinin; daha küçük, orta düzeye yakın olduğu saptanmıştır. Müziksel işitme ve yazmaya ilişkin tüm alt alanlarda deney grubunun son test puanları kontrol grubundan daha yüksek olarak belirlenmiştir.

Özgül 2016 yılında yayınlanan “Ezgisel Dikte alışmalarında Bilgisayar Destekli Eğitimin ğrenci Başarısına Etkileri” başlıklı doktora araştırmasında 2014-2015 eğitim ğretim yılında Müzik ğretmenliği Anabilim Dalında okumakta olan otuz kişilik lisans 1. sınıf ğrenci grubu

ile sekiz hafta süren bir deneysel süreç yürütmüştür. Ezgi diktesi yazımında bilgisayar desteği ile çalışmanın başarıya etkisini incelediği çalışmada dikteler do majör, sol majör, la minör ve mi minör tonlarında, 2/4, 3/4, 4/4 ve 6/8'lik ölçü sayılarında yazılmış dörder ölçülük ezgilerden oluşmuştur. Araştırmanın sonucunda deney grubu lehine sonuçlara ulaşılmıştır. Yani bilgisayar destekli dikte eğitimi geleneksel dikte yazım yöntemlerine göre daha etkili bir öğrenme sağlamıştır. Ayrıca hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu verilerine göre deney grubu öğrencileri bilgisayar ortamında dikte çalışmaları yapmanın daha verimli olduğunu, “aynı sürede daha fazla dikte çalışabildiklerini, ezgileri diledikleri kadar dinleyebildiklerini ve dış seslerden rahatsız olmadan sakin bir ortamda çalışabildiklerini belirtmişlerdir” (Özgül, 2016: 79).

Ünlü 2019 yılında yayınlanan “Solfej Eğitiminde Görsel ve İşitsel Uygulamaların Müziksel Okuma Becerisine Etkisi” başlıklı doktora araştırmasında Müzik Öğretmenliği Programı lisans 1. sınıf düzeyinde okumakta olan 24 öğrenci ile on hafta süren deneysel bir süreç yürütmüştür. Araştırma ile deney grubunun çalışmalarında solfej olarak seslendirilen ezgilerin referans monitörleriyle ve mikrofon aracılığıyla öğrencilere kendi seslerinin duyurulması yoluyla solfej parçasının doğru algılanması ve melodideki perdelerin iniciliğini ya da çıkıcılığını bilgisayar destekli program aracılığıyla göstererek öğrencinin daha bilinçli çalışması amaçlanmıştır. Böylelikle solfej eğitimine eğitici ve öğretici yeni bir yöntem sunmak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda deney grubu öğrencileri solfej çalışmalarını bilgisayar destekli olarak yürütürken kontrol grubu öğrencileri geleneksel okuma yöntemleri ile çalıştırılmıştır. Öğrencilere derslerde okutulan solfej parçaları Lavingac 2A ve Jean-Marc Allerm Du Solfege Sur La F. M. 440 1-2-3 kitaplarından C, Am, G, Em, F, Dm tonlarında seçilmiştir. Araştırma sonucunda deney grubunun solfej okuma ve seslendirme düzeylerinin başlangıç düzeyine göre artış gösterdiği ve kontrol grubunun son test değerlerinden anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür.

Açıkgöz 2019 yılında yayınladığı “Atonal Çalışmaların Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Becerilerine Etkisi” başlıklı doktora araştırmasında 2018-2019 eğitim öğretim yılında Müzik Öğretmenliği Programında okumakta olan lisans 3. sınıf öğrencileri ile on iki hafta süren bir deneysel çalışma yürütmüştür. Deney grubu öğrencileri ile tonal işitme eğitimi ek olarak atonal solfej okuma, dikte yazma, tam ton ve on iki ton sistemi, modern dönem müziği akor bilgileri, majör-minör olmayan akorları tanıma ve duyma gibi konularda çalışmalar yapılırken kontrol grubu ile sadece tonal sistem içerisinde solfej okuma, yazma, çözümleme ve yaratma çalışmaları, dört sesli akorlar gibi konular çalışılmıştır. Çalışma sonucunda deney grubu öğrencilerinin iki-üç-dört ses işitme ve dikte yazabilme, dört ses seslendirme ve deşifre okuyabilme ölçütlerinin her birinde başarı düzeylerinin geliştiği belirlenmiştir. Özellikle iki-dört ses işitme ölçütlerinde kontrol grubuna göre anlamlı bir artış olduğu görülmüştür. Deney grubu öğrencileri sadece tek ses işitme becerisinde gelişme gösterememiştir. Araştırma sonuçlarına göre deney grubu dikte yazma becerisinde kontrol grubundan daha yüksek düzeyde başarı sağlamıştır. Deşifre okuyabilme becerisinde ise gruplar birbirinden daha etkili, farklı bir sonuç yaratmamıştır.

Soycan 2019 yılında yayınlanan “Müziksel İşime Okuma Yazma Dersinde Çevrimiçi Uygulamaların Akademik Başarıya ve Tutuma Etkisi” başlıklı araştırmasında 2017-2018 eğitim öğretim yılında Müzik Eğitimi Anabilim Dalı lisans 1. sınıfta okumakta olan yirmi dört öğrenci ile sekiz haftalık bir deneysel süreç yürütmüştür. MİOY derslerinde çevrimiçi uygulamaların akademik başarıya ve tutuma etkisini belirlemenin amaçlandığı çalışmada her hafta ikişer ders

saatlik süre kontrol grubu ile sınıf ortamında geleneksel yöntemlerle, deney grubu ile bilgisayar laboratuvarında 'teoria.com' çevrimiçi uygulaması ile yürütülmüştür. Süreçte yer alan teorik bölüm anahtar okuma, donanım bilgisi, dizi bilgisi, aralıklar, akor tanıma-kurma, 3 sesli ve 4 sesli akorları ton içerisinde temel-çevrim olarak oluşturabilme, tanımlayabilme konularını kapsarken, duyum çalışmalarında ise dizi, aralık ve akor duyabilme basamaklarından oluşmuştur. Araştırma sonucunda deney grubunun öğrenme düzeyinin kontrol grubundan yüksek olduğu, öğrencilerin çevrimiçi uygulama ile öğrenme yöntemine ilişkin motivasyonlarının olumlu olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

MİOY alanında öğretim yöntemleri ve modellerine ilişkin gerçekleştirilen ve yukarıda araştırma kapsamındaki içerikleri açıklanmaya çalışılan doktora tezleri aşağıda sırasıyla tablo 3'te çalışma kapsamına aldıkları öğretim yöntemi ve modeli açısından, tablo 4'te araştırmanın deneysel uygulamasının gerçekleştirildiği müzik bölümü açısından, tablo 5'te deneysel süreç sonucunda öğretim yöntemine dair ulaşılan sonuç açısından tablolaştırılarak verileri açıklanmıştır.

Tablo 3. Doktora Tezlerinin Araştırdığı Genel Ya da Alana İlişkin Öğretim Yöntemleri ve Modellerine İlişkin Dağılım

Tezin Adı	Tezin Yazarı	Genel Öğretim Yöntemleri ve Modelleri
Aktif Öğrenmenin Müzik Teorisi Dersine İlişkin Akademik Başarı, Tutum, Özyeterlik Algısı ve Yüklemeler Üzerindeki Etkileri	Esin Uçal Canakay	Aktif Öğrenme Teknikleri Sunuş Yoluyla Öğretme, İşbirlikli Öğrenme Teknikleri
Müziksel İşitme Eğitiminde Kullanılan İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Kaygı ve Başarısına Etkisi	Gökhan Öztürk	İşbirlikli Öğrenme Yöntemi
İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Dayalı Çoksesli Solfej Uygulamalarının Müziksel İşitme Okuma Yazma ve Koro Ders Başarılarına Etkisi	Engin Gürpınar	İşbirlikli Öğrenme Yöntemi
Ezgisel Dikte Çalışmalarında Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrenci Başarısına Etkileri	Yusuf Özgül	Bilgisayar Destekli Eğitim
Solfej Eğitiminde Görsel ve İşitsel Uygulamaların Müziksel Okuma Becerisine Etkisi	Levent Ünlü	Bilgisayar Destekli Öğretim

Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersinde Çevrimiçi Uygulamaların Akademik Başarıya ve Tutuma Etkisi	Merve Soycan	Bilgisayar Destekli Çevrimiçi Uygulamalar
Tezin Adı	Tezin Yazarı	Alana İlişkin Öğretim Yöntemleri ve Modelleri
Moveable-Do Metodunun Lisans Öğrencilerinin Dikte Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi	Özlem Özaltunoğlu	Moveable (Aktarımlı) Do Metodu
Atonal Çalışmaların Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Becerilerine Etkisi	Mehmet Güneş Açıkgöz	Atonal Çalışmalar
Kulak Eğitimi Derslerinde Makamsal Türk Müziği Dizilerinden Yararlanmaya Yönelik Bir Model Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi	Faruk Yıldırım	Makamsal Türk Müziği İçerikli Model Önerisi
Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi	Hakan Bağcı	Eşlik Desteği (Piyano)

Tablo 3'te çalışma kapsamında yer alan doktora tezlerinin ilk altısının genel öğretim yöntemlerinin MİOY dersinde başarıya etkisini belirlemeye yönelik olduğu, bunların üçünün işbirlikli öğrenme ve içlerinden birinin aynı zamanda aktif öğrenme teknikleri, diğer üçünün çalışmanın bilgisayar destekli öğretim yöntemlerini deneysel çalışmaya konu edindiği görülmektedir. Diğer dört çalışmanın ise MİOY alanına özgü öğretim yöntem ve modellerinin başarıya etkisini belirlemek amacını taşıdığı görülmektedir. Bu yöntem ve modeller tabloda görülebileceği gibi moveable (aktarımlı) do metodu, atonal çalışmalar, makamsal Türk müziği içerikli model ve eşlik desteği modelleridir.

Bulgulara göre MİOY derslerine yönelik olarak çalışılan genel öğretim yöntem ve modellerinin genellikle işbirlikli öğrenme, aktif öğrenme ve bilgisayar destekli öğrenme yöntemlerinde olduğu, alana ilişkin yöntem ve modellerde farklı çalışmalar yapılmakla birlikte sayıca oldukça az olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Doktora Tezlerinin Deneysel Uygulamasının Gerçekleştirildiği Müzik Bölümü Türü ve Sınıf Düzeyine İlişkin Dağılım

Tezin Adı	Tezin Yazarı	Araştırmanın Deneysel Uygulamasının Yapıldığı Bölüm	Deneysel Uygulamanın Gerçekleştiği Sınıf Düzeyi
Aktif Öğrenmenin Müzik Teorisi Dersine İlişkin Akademik Başarı, Tutum, Özyeterlik Algısı ve Yüklemler Üzerindeki Etkileri	Esin Uçal Canakay	Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Lisans 1
Müziksel İşitme Eğitiminde Kullanılan İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Kaygı ve Başarısına Etkisi	Gökhan Öztürk	Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Lisans 2
İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Dayalı Çoksesli Solfej Uygulamalarının Müziksel İşitme Okuma Yazma ve Koro Ders Başarılarına Etkisi	Engin Gürpınar	Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Lisans 3
Ezgisel Dikte Çalışmalarında Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrenci Başarısına Etkileri	Yusuf Özgül	Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Lisans 1
Solfej Eğitiminde Görsel ve İşitsel Uygulamaların Müziksel Okuma Becerisine Etkisi	Levent Ünlü	Müzik Öğretmenliği Programı	Lisans 1
Müziksel İşime Okuma Yazma Dersinde Çevrimiçi Uygulamaların Akademik Başarıya ve Tutuma Etkisi	Merve Soycan	Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Lisans 1
Moveable-Do Metodunun Lisans Öğrencilerinin Dikte Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi	Özlem Özaltunoğlu	Müzik Bölümü	Lisans 1

Atonal Çalışmaların Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Becerilerine Etkisi	Mehmet Güneş Açıkgöz	Müzik Öğretmenliği Programı	Lisans 3
Kulak Eğitimi Derslerinde Makamsal Türk Müziği Dizilerinden Yararlanmaya Yönelik Bir Model Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi	Faruk Yıldırım	Müzik Bölümü	Lisans 1
Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi	Hakan Bağcı	Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Lisans 1

Tablo 4'te araştırma kapsamındaki doktora tezlerinin deneysel uygulamalarının yapıldığı müzik bölümü türleri ve sınıf düzeyleri görülmektedir. Buna göre, on çalışmanın sekizi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, ikisi ise Müzik Bölümü bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaların yedisinin deney grubunun lisans 1. sınıf, ikisinin lisans 3 ve birinin de lisans 2. sınıf düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Bulgulara göre araştırmaların büyük kısmının Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında gerçekleştirildiği, diğer müzik bölümlerinde okutulmakta olan MİOY alanı dersleri ve bu programlarda öğrenim gören öğrencilerin öğrenme yöntemlerine ilişkin araştırmaların yeterli olmaktan uzak olduğu söylenebilir. Ayrıca deneysel uygulamaların tek bir sınıf düzeyinde yoğunlaştığı ve farklı sınıf düzeylerinde çalışmaların fazlaca bulunmaması da tablodan çıkarılacak başka bir yorumdur.

3. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5. Doktora Tezlerinin İncelediği Öğretim Yöntemine Yönelik Sonuçlarına İlişkin Dağılım

Tezin Adı	Tezin Yazarı	Ulaşılan Sonuç
Aktif Öğrenmenin Müzik Teorisi Dersine İlişkin Akademik Başarı, Tutum, Özyeterlik Algısı ve Yüklemeler Üzerindeki Etkileri	Esin Uçal Canakay	Geleneksel yöntemler ve aktif öğrenme yöntemleri uygulaması sonucunda akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Her iki yöntemde aynı derecede başarı yaratmaktadır.
Müziksel İşitme Eğitiminde Kullanılan İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Kaygı ve Başarısına Etkisi	Gökhan Öztürk	İşbirlikli öğrenme yöntemi başarılı sonuçlar vermekle birlikte geleneksel öğrenme yöntemlerinden daha etkili olmadığı belirlenmiştir.

İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Dayalı Çoksesli Solfej Uygulamalarının Müziksel İşitme Okuma Yazma ve Koro Ders Başarılarına Etkisi	Engin Gürpınar	İşbirlikli öğrenme yöntemi düz anlatım yöntemine göre daha etkili öğrenme sonucunu vermiştir.
Ezgisel Dikte Çalışmalarında Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrenci Başarısına Etkileri	Yusuf Özgül	Bilgisayar destekli çalışma yöntemi geleneksel dikte yazım yöntemlerine göre daha etkili öğrenme sağlamıştır.
Solfej Eğitiminde Görsel ve İşitsel Uygulamaların Müziksel Okuma Becerisine Etkisi	Levent Ünlü	Müziksel okuma becerisi alanında bilgisayar destekli öğretim geleneksel öğretime göre daha etkili öğrenme sonucu yaratmıştır.
Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersinde Çevrimiçi Uygulamaların Akademik Başarıya ve Tutuma Etkisi	Merve Soycan	Müzik teorisi ve duyum çalışmalarında bilgisayar destekli çevrimiçi uygulama yöntemi geleneksel yöntemlere göre daha başarılı öğrenme sonuçları vermiştir.
Moveable-Do Metodunun Lisans Öğrencilerinin Dikte Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi	Özlem Özaltunoğlu	Dikte yazma konusunda moveable (aktarımlı) do metodu geleneksel yöntemlere göre (sabit do metodu) daha başarılı sonuç sağlamıştır.
Atonal Çalışmaların Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Becerilerine Etkisi	Mehmet Güneş Açıkgöz	Atonal çalışmalar deşifre okuyabilme becerisinde tonal çalışma sisteminden farklı bir etki yaratmamakla birlikte özellikle iki-dört ses işitme ve dikte yazma becerisinde kontrol grubundan daha başarılı sonuçlara ulaşılmıştır.
Kulak Eğitimi Derslerinde Makamsal Türk Müziği Dizilerinden Yararlanmaya Yönelik Bir Model Önerisi ve	Faruk Yıldırım	Makamsal Türk müziği dizilerinden oluşan model öğrenci başarısına katkı sağlamıştır.

Öğrenci Başarısına Etkisi		
Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi	Hakan Bağcı	Solfej dersi uygulamalarında eşlik desteğinin öğrenme düzeyine pozitif etkisi bulunduğu görülmüştür.

Tablo 5’te araştırma kapsamındaki çalışmalara konu olan öğretim yöntem ve modellerinin deneysel sonuçları ile ilgili veriler yer almaktadır. Buna göre genel öğretim yöntemlerinden aktif öğrenme teknikleri ve işbirlikli öğrenmeye ilişkin yapılmış üç tezden ikisinin geleneksel öğrenme yöntemlerine göre daha etkili bir öğrenme sağlamadığı, sadece bir çalışmada daha pozitif bir öğrenme sonucu görüldüğü belirlenmiştir. Genel öğrenme yöntemlerinden bilgisayar destekli öğrenmeye ilişkin yapılmış üç araştırma sonucunun ise geleneksel öğrenme yöntemlerine göre daha etkili sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir.

MİÖY alanına ilişkin öğretim yöntem ve modellerinin deneysel çalışmaya konu olduğu tezlerde ise dikte yazımında moveable (aktarımlı) do metodunun, çok sesli duyma ve dikte yazımında atonal çalışmaların, solfej okuma uygulamalarında eşlikli çalışmaların ve ders süreçlerinde makamsal Türk müziği dizileri modeli kullanımının dersin tüm alt alanlarında geleneksel öğrenme yöntemlerine oranla daha başarılı sonuçlara ulaştırdığı belirlenmiştir.

Bulgulara dayanarak MİÖY derslerinde genel öğretim yöntemlerinden bilgisayar destekli öğretimin, alana ilişkin öğretim yöntem ve modellerine bakıldığında ise moveable do metodunun, atonal çalışmaların, eşlikli solfej çalışmalarının ve makamsal dizilere dayalı modelin öğrenme üzerinde geleneksel öğretim yöntemlerinden daha olumlu etkileri olduğu söylenebilir.

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

1. Ülkemizde MİÖY alanı öğretim yöntem ve modellerine ilişkin (2000-2020 yılları arasında) yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde deneysel uygulaması lisans düzeyinde yapılmış yüksek lisans çalışmasına rastlanmazken, bu kapsamda değerlendirilebilecek on tane doktora çalışmasının bulunduğu tespit edilmiştir.
2. Araştırma kapsamındaki doktora tezlerinin ikisinin 2007 ve 2009 yıllarında yapıldığı, kalan sekizinin 2011-2019 yılları arasında gerçekleştirildiği görülmüştür.
3. Çalışma kapsamındaki doktora tezlerine bakıldığında kapsamlı bir ders içeriğine sahip olan MİÖY alanının teorik bilgiler boyutu, solfej okuma ve ezgi diktesi yazma gibi birçok alt boyutunda çalışmalar yapılmış olduğu fakat araştırma sayısının oldukça az olduğu belirlenmiştir.
4. Araştırma kapsamında yer alan Uçal Canakay’a ait doktora çalışmasında yazarın kendisinin de belirttiği üzere (2007: 172) deneysel süreç sırasında deney grubu öğrencilerinin eş zamanlı olarak kontrol grubu ile de ders konularını görmüş olmalarının araştırma sürecini etkilemesi çalışmanın yeniden daha kontrollü koşullar ile gerçekleştirilmesi gerektiğini düşündürmektedir.
5. Araştırma kapsamındaki doktora tezlerinin altısının genel öğretim yöntemlerinin MİÖY dersinde başarıya etkisini belirlemeye yönelik olduğu, diğer dördünün MİÖY alanına özgü öğretim yöntem ve modellerinin başarıya etkisini belirlemek amacını taşıdığı belirlenmiştir.
6. MİÖY dersinde kullanılan genel öğretim yöntem ve modellerine ilişkin araştırmaların çoğunlukla aktif öğrenme, işbirlikli öğrenme ve bilgisayar destekli öğrenme yöntemleri üzerine

olduğu belirlenmiştir. İncelemeler sonucunda bilgisayar destekli öğrenme yöntemlerinin başarıyı artırıcı etkisinin tüm çalışmalarda ortak şekilde pozitif olduğu, işbirlikli öğrenme yönteminin geçerli olmakla birlikte geleneksel yöntemlerden daha fazla başarı oluşturmadığının tespit edildiği belirlenmiştir.

İşbirlikli öğrenme, sınıf içerisinde söz almaya çekinen, içe dönük yapıdaki öğrenciler için fırsat oluşturabilen, bu yapıdaki ya da paylaşarak öğrenmeye yatkın öğrencilere daha uygun bir öğretim yöntemidir. Günümüzdeki üniversitelerde müzik bölümleri öğrencilerinin, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü mezunu ya da müzik bölümü olmayan liselerden mezun kişilerden oluştuğu düşünüldüğünde, sınıflar içerisindeki bilgi düzeyleri açısından farklı durumdaki öğrencilere uygun olarak öğrenme yöntemleri de çeşitlenmek durumundadır.

7. MİOY alanına ilişkin öğretim yöntem ve modellerine ilişkin araştırmalarda ise çeşitlilik olmakla birlikte araştırma sayısının yeterli olmadığı belirlenmiştir. Bu alanda moveable (aktarımlı) do metodu ile dikte yazımı, atonal çalışmaların müziksel okuma ve yazmaya etkisi, makamsal dizilerden yola çıkılarak yapılan MİOY eğitimi modeli ve piyano eşlik desteğinin solfej uygulamalarındaki etkisi üzerine yapılan çalışmaların tümündeki yöntem ya da modelin ders başarısında katkısının pozitif yönde olduğu belirlenmiştir.
8. MİOY dersi alt alanlarından müziksel okuma için eşlik desteği, makamsal dizilerin kullanılması ve bilgisayar destekli öğretim, diğer alt alan olan müziksel yazma için eşlik desteği, hareketli do metodu, makamsal diziler, atonal çalışmalar, işbirlikli öğrenme, bilgisayar destekli öğretim ve çevrim içi uygulamalar etkinliği kanıtlanmış öğretim yöntem ve metotları olarak araştırmalarla belirlenmiştir.
9. Çalışma kapsamındaki doktora tezlerinin deneysel uygulamalarının sekizi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencileri ile ikisi Müzik Bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir.
10. Çalışmalardaki deneysel uygulama süreçlerinin büyük bir kısmı (yedisi) lisans 1. sınıf düzeyinde gerçekleştirilmiştir.

Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır.

- MİOY dersi işlenişinde yukarıda belirtilen ve bilimsel araştırmalarla geçerliliği-etkinliği kanıtlanan genel ve alana ilişkin öğretim yöntemlerinin kullanılması,
- MİOY dersinin müzik eğitimine temel oluşturma niteliği düşünüldüğünde, bu alana ve alanla ilgili çağdaş öğretim yöntem ve modellerine ilişkin nitelikli ve deneysel araştırmaların sayıca fazlalaşması,
- MİOY dersinin içeriğinde yer alan teori, müziksel okuma, müziksel yazma ve müziksel işitme, müziksel hafıza gibi tüm alt alanlara ilişkin araştırma ve çalışmaların artırılması ve her bir alt alanın konularının kendi içerisinde derinlemesine çalışılması,
- Öğretim programında MİOY dersi yer alan Müzik, Müzik Teknolojisi, Türk Müziği Programları, Müzik Bölümleri bünyesinde yer alan Ses ve Çalgı Anabilim Dalları gibi Müzik Öğretmenliği Programları dışındaki programlarda da bu dersin yürütülmesine ve bu bölümlerdeki öğrencilerin öğrenme özelliklerine ilişkin bilimsel araştırmaların artırılması,
- MİOY dersine ilişkin deneysel uygulamaların farklı sınıf düzeyleri ve dersin farklı konularına yönelik olarak çeşitlendirilmesi gibi önerilerde bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, M. G. (2019). *Atonal Çalışmaların Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Becerilerine Etkisi*. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Albuz, A. (1996). *AGSL Müzik Bölümlerinde Uygulanan Müziksel İşitme-Okuma Dersinin Önemi, İçeriği ve Sorunları*. I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Babacan, M. D. (2005). Çevrimiçi işitme eğitimi uygulamalarının karşılaştırmalı incelemesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 24-35.
- Bağcı, H. (2009). *Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gürpınar, E. (2014). *İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Dayalı Çoksesli Solfej Uygulamalarının Müziksel İşitme Okuma Yazma ve Koro Ders Başarılarına Etkisi*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Özaltunoğlu, Ö. (2011). *Moveable-Do Metodunun Lisans Öğrencilerinin Dikte Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi*. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Özgül, Y. (2016). *Ezgisel Dikte Çalışmalarında Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrenci Başarısına Etkileri*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özgür, Ü., & Aydoğan, S. (2015). *Müziksel İşitme Okuma Eğitimi ve Kuram*. Ankara: Sözkesen Matbaası.
- Özgür, Ü., & Aydoğan, S. (2006). *Müziksel İşitme Okuma Eğitimi ve Kuram*. (4. baskı), Ankara: Sözkesen Matbaası.
- Öztürk, G. (2012). *Müziksel İşitme Eğitiminde Kullanılan "İşbirlikli Öğrenme Yönteminin" Öğrenci Kaygı Ve Başarısına Etkisi*. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Soycan, M. (2019). *Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersinde Çevrimiçi Uygulamaların Akademik Başarıya ve Tutuma Etkisi*. Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Uçal Canakay, E. (2007). *Aktif Öğrenmenin Müzik Teorisi Dersine İlişkin Akademik Başarı, Tutum, Özyeterlik Algısı ve Yüklemeler Üzerindeki Etkileri*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ünlü, L. (2019). *Solfej Eğitiminde Görsel ve İşitsel Uygulamaların Müziksel Okuma Becerisine Etkisi*. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Yıldırım, F. (2012). *Kulak Eğitimi Derslerinde Makamsal Türk Müziği Dizilerinden Yararlanmaya Yönelik Bir Model Önerisi Ve Öğrenci Başarısına Etkisi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.